

μαρίας & μιχαήλ
μεταξά

Sarlidjé
Palace
ή εντευκτήριο
αναμνήσεων

αθήνα 2019

μαρίας & μιχαήλ
μεταξά

Sarlidjé Palace
ή εντευκτήριο αναμνήσεων

Hotel Sarlitzza Thermi Mytilene. Φωτό ZOYZI (αρχείο ΕΛΙΑ).

Το video βρίσκεται αναρτημένο στο youtube και προσπελάστηκε στις 31/3/2019

μαρίας & μιχαήλ
μεταξά

Sarlidjé Palace
ή εντευκτήριο αναμνήσεων

αθήνα 2019

ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΜΕΓΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΕΝ ΘΕΡΜΗ – ΣΑΡΛΙΤΖΑ ΠΑΛΛΑΣ

«Τὴν 1ην Μαΐου ἤνοιξε τὰς πύλας τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τὸ νεόδμητον Μέγα ἐν Θερμῇ Ξενοδοχεῖον. Δωμάτια εὐάερα καὶ εὐήλια, ἐπιπλωσεις τελειωτάτη, τροφή ἄφθονος καθαρὰ καὶ ὑγιεινὴ, ὑπηρεσία πρόθυμος, τιμαὶ ἀκαταγώνιστοι.

Προσωπικὸν εἰδικὸν μετακληθὲν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Μαγειρικὴ ἀνατολικὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ θερμῶς συνίσταται εἰς ὅλους.

Τὸ Μέγα τοῦτο ξενοδοχεῖο θὰ καταστεῖ βεβαίως τὸ ἐντευκτήριο τοῦ καλοῦ κόσμου τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἀνατολῆς.

Διότι κεῖται παρὰ τὰ θαυμάσια ὕδατα τῆς Θερμῆς, τὰ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὀνομαστὰ δι’ ἱαματικὰς ιδιότητας.

Τὰ ὕδατα ταῦτα θερμοκρασίας 50 βαθμῶν ἐν τῇ πηγῇ καὶ 43 ἐν τῇ δεξαμενῇ συνιστῶνται ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ὡς ἱαματικὰ κατὰ τῶν ρευματισμῶν, τῆς μήτρας, τῆς λιθιάσεως τοῦ ἥπατος καὶ τῆς κύστεως, τῆς ἀρθρίτιδας κλπ.

Ἐν τῷ νέῳ περικαλλεῖ οἰκήματι παρέχεται κλίνη καὶ τροφή ἄφθονος καὶ ὑγιεινὴ τρις τῆς ἡμέρας ἀντὶ γροσίων 40 κατ’ ἄτομον καὶ ἡμέραν.

Τὰ δωμάτια τῶν παλαιῶν οἰκημάτων ἐνοικιάζονται συμφώνως πρὸς τοὺς παλαιοὺς ὅρους».

Εφημερίδα ΣΑΛΠΙΓΞ – Ἔτος 1910

Το νεόδμητον Μέγα εν Θερμῇ Ξενοδοχεῖον στην Λέσβο, δεν ήταν άλλο από το Hotel Sarlidje Palace (Σάρλιτζα Παλλάς) την οικοδόμηση του οποίου οφείλουμε στην έμπνευση και στο όραμα ενός ευκατάστατου άρχοντα της περιοχής, με το όνομα Χασάν Εφέντη Μολλά Μουσταφά, ο οποίος δεν ήταν άλλος από τον αδελφό του τότε πρωθυπουργού του Οθωμανικού Κράτους Χιλμί Πασά.

Το 1909 ανεγείρεται σε σχέδια Γάλλων αρχιτεκτόνων που σπεύδουν να αποτυπώσουν τις επιρροές τους σε

αυτό, καθώς κομίζουν σαφείς εμπειρίες, εικόνες και τεχνική από την Οθωμανική αρχιτεκτονική και αισθητική. Οι εργασίες ολοκληρώνονται ένα έτος μετά, και την Πρωτομαγιά του 1910 γιορτάζονται σε εορταστικό κλίμα τα εγκαίνια του Ξενοδοχείου που έμελε να αποτελέσει το ποίκιλμα αλλά και το αληθινό καύχημα της περιοχής και ολόκληρης της νήσου Λέσβου.

Το βάφτισαν με το όνομα Σάρλιτζα Παλλάς, ονομασία που επί τουρκοκρατίας έφερε το χωρίον Θερμή, όπερ εστί μεθερμηνευόμενο «οι κίτρινες θερμές πη-

Sarlidje Palace ή εντευκτήριο αναμνήσεων της Μαρίας και του Μιχαήλ Μεταξά

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: 5|ΑΝΔΡΟΝ

ΣΕΛ. 48

ΑΘΗΝΑ 2019

ISBN: 978-618-5323-32-5

ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΕΝΤΑΝΔΡΟΝ 2019

γές», δηλαδή από το Sari που στην τουρκική σημαίνει το κίτρινο χρώμα και λίτζα που είναι οι θερμές πηγές. Στα έτη του ένδοξου κλέους φιλοξένησε πρίγκιπες και βασιλείς, πολιτικούς και ανθρώπους που υπηρετούσαν τα γράμματα και τις τέχνες. Υψηλοί επισκέπτες του ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, Ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης, ο Πρίγκηπας Παύλος, αλλά επίσης τακτικοί πελάτες του υπήρξαν ο Γεώργιος Παπανδρέου, ο Στράτης Μυριβήλης, ο Ελία Καζάν, η Φρειδερίκη, ο Ανδρέας Παπανδρέου. Γιατί το Σάρλιτζα Παλλάς δεν πρόσφερε στους θαμώνες του μόνο υπηρεσίες ανάπαυλας και λουτροθεραπείας και αλλά και έντονη κοσμική ζωή.

Αμέσως μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, το ξενοδοχείο και οι ιαματικές πηγές του, πέρασαν στο ελληνικό κράτος και μόλις το 1925 περιήλθε στην κατοχή της Εθνικής Τράπεζας. Το 1933 λαμβάνει τη διαχείρισή του το πανίσχυρο Τ.Σ.Α.Υ., το Ταμείου Σύνταξης & Ασφάλισης Υγειονομικών, μετά από πλειστηριασμό στον οποίον προχώρησε η Εθνική Τράπεζα συνεχίζοντας αόκνως να εξυπηρετεί τους πάσχοντες που προσέφευγαν στις υπηρεσίες του. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ιατρικού Συλλόγου Λέσβου σε επιστολή που έστειλε στις 6 Οκτωβρίου 1933 στον Πρόεδρο της Κοινότητας Λουτροπόλεως Θερμής, τονίζει, ότι «τόσον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὅσο καὶ τὸ Ταμεῖον Ὑγειονομικῶν δεν θέλουσι φεισθῆ οὔτε κόπων οὔτε θυσιῶν, φιλοδοξοῦντες, τάς γνωστὰς διὰ τὰς θεραπευτικὰς τῶν ιδιότητος θερμοπηγῆς Θερμῆς, νὰ καταστήσωσιν ἐντὸς τοῦ ὀλιγοτέρου χρονικοῦ διαστήματος, τῇ πρώτῃν λουτροπόλιν τῆς Ἑλλάδος».

Η ιαματική πηγή Θερμής είναι εφάμιλλη των φημισμένων πηγών της Ελλάδας όπως της Αιδηψού και της Ικαρίας και άλλων αντίστοιχων πηγών που βρί-

σκονται στην Γερμανία, στην Γαλλία στην Αλγερία, καθώς πρόκειται για Σιδηρούχο αλιπηγή, θερμοκρασίας 46,9 0C, ραδιενέργειας 0,8 Mache και με στερεό υπόλειμμα 35,5481 γρ. καθώς και πλήθος χημικών στοιχείων και ενώσεων. Οι Θεραπευτικές ενδείξεις της πηγής συμπεριλαμβάνουν τους χρόνιους ρευματισμούς, τις χρόνιες αρθροπάθειες, τα νοσήματα του ήπατος, τα νοσήματα του αίματος, τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος, τον σακχαρώδη διαβήτη.

Το 1977 ήταν το έτος παύσης της λειτουργίας του Σάρλιτζα Παλλάς, το έτος ορόσημο όμως όπου τοποθετήθηκε οριστικά η ταφόπλακα ήταν το 1982. Δόθηκαν άνισες μάχες για να αποφευχθεί η καταδίκη, όμως η κακοδιοίκηση και η ελλιπής διαχείριση οδήγησαν στο οριστικό κλείσιμο αυτού του σπάνιου σε αρχιτεκτονική δομή ιστορικού κτιρίου που έμελλε να συνδέσει το όνομά του με πολλά δραματικά και κάποτε λιγότερο δραματικά πρόσωπα της σύγχρονης ιστορίας της Ελλάδας. Οι μνήμες των παλαιότερων θα παραμείνουν άσβεστες, ώστε να μπορούν αφηγούνται στους νεότερους τα έργα και τις ημέρες του Σάρλιτζα, όμως το ίδιο έχοντας έρθει αντιμέτωπο με το χρόνο που το κακοποίησε αλλά και την απαξία της κρατικής αδιαλλαξίας στέκεται ως ένα κτιριακό κέλυφος που προσπαθεί με τα ετοιμόρροπα παραθυρόφυλλά του και την κατεστραμμένη του στέγη να αναπολήσει τις δόξες και μεγαλεία που χάθηκαν οριστικά.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου πιθανόν θα μπορούσε να αναζητήσει πόρους από το Ευρωπαϊκό Ταμείο, μήπως προχωρήσει η αποκατάστασή του και η εκμετάλλευση των αναξιοποίητων ιαματικών πηγών που δυστυχώς καταλήγουν στη θάλασσα του Αιγέα.

Μυτιλήνη Παραλία Θερμής. Φωτό Αδελφών Χουτζαίου.

Από την διπλωματική εργασία της Βουκλαρή Ευαγγελία, με τίτλο: Αποκατάσταση και επανάχρηση του «Σάρλιτζα Παλλάς» στη Θερμή Μυτιλήνης. 2015

Ξενοδοχείον Σάρλιτζα Παλλάς Λουτροπόλεως Θερμής-Μυτιλήνης. Φωτό ΖΟΥΖΙ (αρχείο ΕΛΙΑ)

Κήπος Σάρλιτζα Παλλάς, Λουτρά Θερμής, 1925

Στα «μέσα Αυγούστου 1922, »Απόβαση» εκατοντάδων πλούσιων Σμυρναίων στη Μυτιλήνη με σκοπό την αναψυχή.

Οι ταξιδιώτες σκορπούσαν υπερβολικά ποσά για τις διακοπές τους (σε διαμονή, διασκέδαση, αγορά ρούχων, παπουτσιών...) σε σημείο που να αυξηθούν οι τιμές πολλών προϊόντων και υπηρεσιών στην πόλη της Μυτιλήνης. Και φυσικά πολλοί από αυτούς - αν έβρισκαν διαθέσιμο δωμάτιο - έκαναν τα λουτρά τους στο υπερπολυτελές Σάρλιτζα.

Τις ίδιες ώρες που ο Ελληνικός Στρατός κολυμπούσε στο αίμα».

ΠΗΓΗ: <http://alfavitario.blogspot.com/2016/10/blog-post.html> Η ΣΜΥΡΝΗ και ΤΑ ΠΑΡ- ΑΛΟΓΑ των Α- ΛΟΓΩΝ του Στρατή Γιαννίκου

«Η κατασκευή του «Σάρλιτζα Πάλλας» γίνεται κατά την περίοδο πρωθυπουργίας του Hüseyin Hilmi Paşa, και συμπίπτει με την ανάδυση του κινήματος των Νεοτούρκων. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στο «Σάρλιτζα Πάλλας», χρησιμοποιήθηκαν μορφολογικές αναφορές οι οποίες προβάλλουν τα οθωμανικά στοιχεία και η όλη αρχιτεκτονική αντιμετώπιση είχε σκοπό να προβάλλει την νέα τάξη πραγμάτων η οποία ήταν επί σκηνης. Η μορφολογία των όψεων είναι δυνατόν να ενταχθεί στον εκλεκτικισμό με «οριενταλιστικά στοιχεία». Ωστόσο μια προσεκτικότερη ανάγνωση της αρχιτεκτονικής της περιόδου των Νεοτούρκων θα το ενέτασσε στην περίοδο του «πρώτου εθνικού στυλ».

Οι διαδοχικές προσθήκες αλλοίωσαν σοβαρά και αμετάκλητα την ογκοπλαστική του κτιρίου. Στον αντίποδα του νεοκλασικισμού (με τον οποίο η ορθόδοξη κοινότητα επιχειρεί να προβάλει την εθνική σχέση της με την Ελλάδα), η ανάπτυξη της οθωμανικής αναβίωσης αποτέλεσε ένα όχημα για την προβολή των εθνικών στοιχείων της οθωμανικής κοινότητας. Λειτουργήσε ως ένα πολύτιμο εργαλείο για την «ανόρθωση και την επανεκτίμηση» της οθωμανικής αρχιτεκτονικής παράδοσης, ενώ έθεσε τις βάσεις για την ανάπτυξη της Τουρκικής «εθνικής αρχιτεκτονική».

ΠΗΓΗ: από την διπλωματική εργασία της Βουκλαρή Ευαγγελία, με τίτλο: **Αποκατάσταση και επανάχρηση του «Σάρλιτζα Πάλλας»** στη Θερμή Μυτιλήνης, 17/6/2015

Ελπίδα

«Δε χρειάστηκε πόλεμος.
Μέσ' την ειρήνη αργοπεθαίνεις τώρα.
Η λεηλατημένη ψυχή σου
περιφέρεται δίχως αναπαμό.

Ξεχασμένο

βρυχάσαι παρέα με τη θάλασσα
όταν λυσσομανά ο βοριάς.

Στις φλέβες σου αντάρες κοχλάζουν,
εκβάλλοντας κίτρινο ίαμα στο ποτάμι του πόνου.

Μια άσωτη εξόρυξη απ' τα σπλάχνα σου.

Νιώθεις πως άσκοπα σπαταλιέσαι.

Μα το θερμό χνώτο της Ανατολής κάθε πρωί,
ελπιδοφόρα λόγια σου σιγοψιθυρίζει...

«Κι ένας μόνο άνθρωπος να βρεθεί να σ' αγαπήσει,
να σ' εκτιμήσει, να σε σεβαστεί, θα δεις.

Θα σωθείς, θα ζήσεις!».

της Αλεξάνδρα Παπαπάντου-Κότερου
από το λεύκωμα «Εν Σάρλιτζα σε προσμένω»

Sarlidjé Palace ή εντευκτήριο αναμνήσεων •
Μαρίας και Μιχαήλ Μεταξά • ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. • ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣ-
ΜΟΥ – ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: 5|ΑΝΔΡΟΝ • ΕΚ-
ΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΕΤΑΞΑΣ ΜΙΧΑΗΛ •
ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2019 • ΔΙΑΤΙΘΕ-
ΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
Αριθμός έκδοσης

10

